

ONTWERP VAN DECREET HOUDENDE DE INSTEMMING MET HET SAMENWERKINGSAKKOORD VAN 18 FEBRUARI 2020 TOT WIJZIGING VAN HET SAMENWERKINGSAKKOORD VAN 12 DECEMBER 2005 TUSSEN DE FEDERALE STAAT, DE VLAAMSE GEMEENSCHAP, DE FRANSE GEMEENSCHAP, DE DUITSTALIGE GEMEENSCHAPEN DE GEMEENSCHAPPELIJKE GEMEENSCHAPSCOMMISSIE INZAKE DE TENUITVOERLEGGING VAN DE WET VAN 24 APRIL 2003 TOT HERVORMING VAN DE ADOPTIE

Samenvatting

Overeenkomstig artikel 92bis, §1 van de bijzondere wet van 8 augustus 1980 tot hervorming der instellingen kunnen de Staat, de Gemeenschappen en de Gewesten samenwerkingsakkoorden sluiten die onder meer betrekking hebben op de gezamenlijke oprichting en het gezamenlijk beheer van gemeenschappelijke diensten en instellingen, het gezamenlijk uitoefenen van de eigen bevoegdheden, of op de gemeenschappelijke ontwikkeling van initiatieven.

Het ontwerp van instemmingsdecreet beoogt de inwerkingtreding van het samenwerkingsakkoord van 18 februari 2020 tot wijziging van het samenwerkingsakkoord van 12 december 2005 tussen de Federale Staat, de Vlaamse Gemeenschap, de Franse Gemeenschap, de Duitstalige Gemeenschap en de Gemeenschappelijke Gemeenschapscommissie inzake de tenuitvoerlegging van de wet van 24 april 2003 tot hervorming van de adoptie.

MEMORIE VAN TOELICHTING

I. ALGEMENE TOELICHTING

A. Situering

1. Dit ontwerp van decreet heeft betrekking op het beleidsveld opgroeien (de bevoegdheid inzake adoptie die voortvloeit uit de bijstand aan personen en meer specifiek inzake het gezinsbeleid met inbegrip van alle vormen van hulp en bijstand aan gezinnen en kinderen alsook inzake de jeugdbescherming, artikel 5, §1, II, 1° en 6° BWHI). Inzake kan worden verwezen naar de Beleidsnota WVG 2019-2024:

- **Strategische doelstelling 2.3:** We voeren een adoptiebeleid dat de rechten en belangen van alle betrokkenen maximaal respecteert.

B. Inhoud

Het adoptierecht vormt in ons land een gemengde bevoegdheid die waarvan bepaalde aspecten behoren tot de bevoegdheid van de federale wetgever en andere aspecten tot de bevoegdheid van de decretale regelgever.

Conform artikel 5, §1, II, 6°, a van de bijzondere wet van 8 augustus 1980 tot hervorming der instellingen, is de federale overheid is bevoegd voor het bepalen van de burgerrechtelijke regels met betrekking tot het statuut van de minderjarigen en de familie, zoals bepaald in het Burgerlijk Wetboek en in de wetten tot aanvulling ervan. Aldus is de federale staat bevoegd voor het bepalen van de voorwaarden voor adoptie, de vormen, de gevolgen en de herroeping van de adoptie.

Ook de gemeenschappen hebben bevoegdheden in het domein van adoptie. Uit artikel 5, §1, II, 1° en 6° van de bijzondere wet van 8 augustus 1980 in verband met de bijstand aan personen en meer specifiek inzake het gezinsbeleid met inbegrip van alle vormen van hulp en bijstand aan gezinnen en kinderen alsook inzake de jeugdbescherming, kan worden afgeleid dat de gemeenschappen bevoegd zijn voor de hulp, de begeleiding en de bijstand die kan worden verleend aan (kandidaat-)adoptanten en geadopteerden. Concreet houdt dit in dat de gemeenschappen bevoegd zijn voor drie domeinen: de voorbereiding, de bemiddeling en de nazorg.

Op grond van artikel 135 van de Grondwet, in samenhang gelezen met artikel 128 § 2 van de Grondwet, is de Gemeenschappelijke Gemeenschapscommissie in het tweetalige gebied Brussel-Hoofdstad bevoegd inzake persoonsgebonden aangelegenheden die niet zijn toegewezen aan de Vlaamse of de Franse Gemeenschap, wat betekent dat ze bevoegd is om bepalingen uit te vaardigen die rechtstreeks van toepassing zijn op natuurlijke personen als dusdanig, alsmede bepalingen die van toepassing zijn op instellingen die wegens hun organisatie niet kunnen worden beschouwd uitsluitend te behoren tot hetzij de Vlaamse, hetzij de Franse Gemeenschap (de zogenaamde bicommunautaire instellingen).

Overeenkomstig artikel 92bis, §1 van de bijzondere wet van 8 augustus 1980 tot hervorming der instellingen kunnen de Staat, de Gemeenschappen en de Gewesten samenwerkingsakkoorden sluiten die onder meer betrekking hebben op de gezamenlijke oprichting en het gezamenlijk beheer van gemeenschappelijke diensten en instellingen, het gezamenlijk uitoefenen van de eigen bevoegdheden, of op de gemeenschappelijke ontwikkeling van initiatieven. Naar aanleiding van de wet van 24 april 2003 tot hervorming van de adoptie, werd overeenkomstig artikel 13 van dezelfde wet een samenwerkingsakkoord gesloten tussen de Federale staat, de Gemeenschappen en de Gemeenschappelijke Gemeenschapscommissie. Dit akkoord werd gesloten met oog op een evenwichtige tenuitvoerlegging van de respectieve bevoegdheden van de Federale Staat en de Gemeenschappen inzake adoptie. In het akkoord werden bepaalde procedures inzake de tenuitvoerlegging van de wet van 24 april 2003 in het hoger belang van het kind en met eerbied voor de fundamentele rechten die het kind op grond van het internationaal recht toekomt, verduidelijkt. Tevens werd het overleg tussen de federale autoriteit en de Gemeenschappen betreffende adoptie gewaarborgd door de oprichting van een Commissie van opvolging en overleg.

Het ontwerp van instemmingsdecreet beoogt de inwerkingtreding van het samenwerkingsakkoord van 18 februari 2020 tot wijziging van het samenwerkingsakkoord van 12 december 2005 tussen de Federale Staat, de Vlaamse Gemeenschap, de Franse Gemeenschap, de Duitstalige Gemeenschap en de Gemeenschappelijke Gemeenschapscommissie inzake de tenuitvoerlegging van de wet van 24 april 2003 tot hervorming van de adoptie.

De wijzigingen omtrent de adoptieregelgeving waarin Titel 2 van de wet van 6 juli 2017 houdende vereenvoudiging, harmonisering, informatisering en modernisering van bepalingen van burgerlijk recht en van burgerlijk procesrecht alsook van het notariaat, en houdende diverse bepalingen inzake justitie en titel 5 van de wet van 18 juni 2018 houdende diverse bepalingen inzake burgerlijk

recht en bepalingen met het oog op de bevordering van alternatieve vormen van geschillenoplossing, maken een aanpassing van het samenwerkingsakkoord van 12 december 2005 nodig.

Het samenwerkingsakkoord van 12 december 2005 bepaalt dat de Gemeenschappen de oorspronkelijke ouders voorafgaandelijk de adoptie de gepaste informatie dienen te geven over de adoptie en de (juridische) gevolgen van de toestemming van de afstandsouder(s). Het maatschappelijk onderzoek dat kadert binnen de beoordeling van de geschiktheid van de kandidaat-adoptanten, wordt uitgevoerd door de diensten van de bevoegde gemeenschappen. Enkel de minimale inhoud van het maatschappelijk onderzoek en de financiering door de Federale Staat is opgenomen in het samenwerkingsakkoord. Om te beoordelen of de medische toestand van de kandidaat-adoptant het al of niet toelaat een kind te adopteren, is in een annex een model van medisch attest aan het samenwerkingsakkoord gevoegd. Daarnaast bepaalt het akkoord nadere regels voor de verzending en bewaring van bepaalde documenten die belangrijk zijn in het in het kader van het verloop van de adoptieprocedure, namelijk het afschrift van het verslag van het openbaar ministerie en het vonnis betreffende de geschiktheid van de adoptant, de gegevens en stukken die nodig zijn in geval van de adoptie van een kind in België, alsook het afschrift van het verslag van het openbaar ministerie en van het vonnis betreffende de adopteerbaarheid van een kind.

Titel 2 van de wet van 6 juli 2017 houdende vereenvoudiging, harmonisering, informatisering en modernisering van bepalingen van burgerlijk rechten van burgerlijk procesrecht alsook van het notariaat, en houdende diverse bepalingen inzake justitie heeft voornamelijk de harmonisatie van de procedure voor de binnenlandse en interlandelijke adoptie op het vlak van de beoordeling van de geschiktheid van de kandidaat-adoptanten tot doel. Ook voor de kandidaten voor een binnenlandse adoptie wordt de verplichting ingevoerd om een geschiktheidsvonnis te verkrijgen. De betreffende wijziging in de wet maakt het noodzakelijk om het samenwerkingsakkoord op het punt van het maatschappelijk onderzoek, dat kadert binnen de procedure tot verkrijging van het geschiktheidsvonnis, aan te passen. De wetswijziging heeft tevens impact op de financiering van de maatschappelijke onderzoeken, hetwelk gebeurt door de Federale Staat. Het samenwerkingsakkoord wijzigt de financieringswijze van de onderzoeken en stemt deze af met de handelswijze van de centrale autoriteiten van de gemeenschappen.

Verder is in de praktijk ook de werkwijze van alle bij het akkoord betrokken autoriteiten op het vlak van de voorgaande informatie aan de biologische afstandsouders, het voorwerp van het maatschappelijk onderzoek, het medisch attest en de samenstelling en organisatie van de Commissie van overleg en opvolging gewijzigd zodat het samenwerkingsakkoord ook op dit vlak technische wijzigingen behoeft.

Implementatie

Het samenwerkingsakkoord werd door alle partijen ondertekend op 18 februari 2020.

C. Totstandkomingsprocedure

Vorige beslissingen van de Vlaamse Regering

Het samenwerkingsakkoord en ontwerp van instemmingsdecreet werden principieel goedgekeurd door de Vlaamse Regering op 5 april 2019 (VR 2019 0504 DOC. 0488_3), (VR 2019 0504 DOC. 0488_2), (VR 2019 0504 DOC. 0488_1), (VR 2019 0504 DOC. 0488_4).

Het samenwerkingsakkoord en voorontwerp van instemmingsdecreet werden een tweede keer principieel goedgekeurd door de Vlaamse Regering op 13 december 2019 (VR 2019 1213DOC. 1251_3), (VR 2019 1213DOC. 1251_2), (VR 2019 1213DOC. 1251_1), (VR 2019 1213DOC. 1251_4). Daarbij werd verkeerdelijk beslist om de Vlaamse minister, bevoegd voor het welzijn, te gelasten om over het voorontwerp van instemmingsdecreet advies te vragen aan de Raad van State binnen een termijn van vijf werkdagen (spoedbehandeling), terwijl de termijn dertig dagen moet zijn.

Op 6 maart 2020 verleende de Vlaamse Regering haar goedkeuring aan het gewijzigde samenwerkingsakkoord. Tevens werd opnieuw ingestemd met het ontwerp van instemmingsdecreet (VR 2020 0603 DOC. 0201-1), (VR 2020 0603 DOC. 0201-2), (VR 2020 0603 DOC. 0201-3), (VR 2020 0603 DOC. 0201-4), (VR 2020 0603 DOC. 0201-5) dat met het samenwerkingsakkoord instemt.

Het advies van de Raad van State, afdeling wetgeving

Op 22 juli 2019 verleende de Raad van State advies (66.657/VR/V) aan de federale regering over het voorontwerp van wet tot instemming met het samenwerkingsakkoord. Het samenwerkingsakkoord werd naar aanleiding van dat advies gewijzigd, in samenspraak met alle betrokken (deel)entiteiten.

Op 15 mei 2020 verleende de Raad van State opnieuw advies (67.089/VR) over het gewijzigde samenwerkingsakkoord. Dit advies strekt alleen tot eventueel nieuwe bepalingen waaromtrent de afdeling Wetgeving van de Raad van State zich nog niet heeft kunnen uitspreken bij het oorspronkelijk onderzoek van het dossier. Het nieuwe advies kan dan ook alleen betrekking hebben op de nieuwe bepalingen in het samenwerkingsakkoord.

Hierna wordt aangegeven welk gevolg aan de inhoudelijke opmerkingen van de Raad van State werd gegeven:

- In de ophef en artikel 2 van het samenwerkingsakkoord wordt de datum van ondertekening, dit is 18 februari 2020, aangevuld.
- Punten 4-6 van het advies betreffen aanbevelingen tot terminologische verbeteringen die in artikel 3 van het samenwerkingsakkoord kunnen aangebracht worden. Aangezien het louter aanbevelingen betreft, wordt een heropening van de onderhandelingen hiervoor niet aangewezen geacht.
Het advies van de Raad van State op dit punt wordt aldus niet gevolgd.
- Punt 7 van het advies van de Raad van State betreft artikel 19 van het samenwerkingsakkoord dat de datum van inwerkingtreding bepaalt. De Raad van State verklaart dat een optreden van de Koning of van de federale wetgever noodzakelijk is om duidelijkheid te brengen over de inwerkingtreding van de wetten van 6 juli 2017 en 18 juni 2018. Uit artikel 47 van de wet van 6 juli 2017, artikel 161 van de wet van 18 juni 2018 en uit de formulering van artikel 19 van het samenwerkingsakkoord volgt dat het uitvaardigen van een koninklijk besluit noodzakelijk is om titel 2 van de wet van 6 juli 2017 in werking te laten treden. Daarbij is het dus wenselijk om de gewenste verduidelijking te schrijven in een KB in plaats van in het samenwerkingsakkoord.
Dit Koninklijk Besluit wordt momenteel voorbereid door de beleidscel van Justitie en zal in de komende weken, worden voorgelegd aan de Gemeenschappen voor akkoord.

Advies van de Vlaamse Raad voor Welzijn, Volksgezondheid en Gezin

De Vlaamse Raad voor Welzijn, Volksgezondheid en Gezin verleende een gunstig advies op 17 april 2020 over het ontwerp van decreet houdende de instemming met het samenwerkingsakkoord adoptie.

II. Toelichting bij de artikelen

Artikel 1

Het decreet regelt een gemeenschapsaangelegenheid.

Artikel 2

Dit artikel regelt de instemming met het akkoord.

Voor een toelichting bij de artikelen van het samenwerkingsakkoord wordt verwezen naar de nota van de Vlaamse Regering met de principiële goedkeuring (VR 2020 0603 DOC. 0201-1).

De minister-president van de Vlaamse Regering,

Jan JAMBON

De Vlaamse minister van Welzijn, Volksgezondheid, Gezin en Armoedebestrijding,

Wouter BEKE